

MOTOR - operačně strategická válečná hra

Rozhovor s generálmajorem Janem Voštěrou

Co bylo obsahem nedávné operačně strategické válečné hry, které se zúčastnila rovněž operační skupina polního velení naší armády?

Hlavním obsahem tohoto zaměstnání bylo počáteční období války — v jeho rámci jedna z variant zahájení války a vedení první strategické operace na válčišti. Rozmach cvičení, zvláště prostorový (prakticky celé západoevropské válčiště), byl značný. Zúčastnila se ho řada operačních skupin polních velení různých armád. **Zaměstnání v podstatě potvrdilo správnost našich doktrinních závěrů o příští možné válce, zejména to, že tato světová válka bude jaderná, která může být zahájena s velkou pravděpodobností jadernými prostředky, i když nevylučujeme její zahájení i klasickými prostředky.**

Tato varianta vychází z nejnovějších strategických pohledů teoretiků NATO, kteří v důsledku velkého, oboustranného nakupení nejmohutnějších jaderných prostředků a u vědomí jejich obrovské ničivosti, přistupují i na tuto variantu zahájení války. Uvažují samozřejmě, že by byla nejen zahájena, ale i vedena těmito prostředky. Připouštějí v jejím rámci i možnost použití taktických jaderných prostředků. Nejdůležitější v této oblasti strategie je, že možnost takové války vidí nejen na různých válčištích světa, ale hlavně i v Evropě.

V důsledku tohoto pohledu teoretiků NATC na strategii je pochopitelně třeba, abychom toto zahájení války vzali v úvahu, na tento způsob zahájení války a její vedení se připravovali. Proto tedy bylo na daném zaměstnání procvičováno zahájení války klasickými prostředky, s pozdějším přechodem na použití jaderných prostředků.

I když připouštíme možnost zahájení války klasickými prostředky, v žádném případě nikdo si nepředstavuje, že by příští světová válka byla vedena po celou dobu jenom klasickými prostředky. To vylučujeme, protože existence jaderných prostředků i charakter příští světové války jednoznačně k použití jaderných prostředků přivede, i když válka bude zahájena klasickými prostředky.

Řekl jste, že se procvičovalo vedení první strategické operace na válčišti. Co zahrnuje taková operace?

První strategická operace je prakticky nejdůležitější období počátečního období války, ve kterém se řeší hlavní strategické cíle. Strategická operace zahrnuje prakticky činnost hlavně strategických jaderných sil, dálkového letectva a raketových ponorek, operace řady frontů, operace válečného loďstva, námořní výsadečkovou operaci, vzdušné výsadečkové operace a konečně bojovou

činnost svazů vojsk PVO státu. Tedy široká účast všech ozbrojených sil v dané operaci při plnění hlavních strategických cílů bojujících vojsk. **Typicky nový projev v současných strategických operacích je to, že se nepřítel ničí současně ve velké hloubce, počínaje prvním operačním sledem a konče nejvzdálenějšími objekty na teritoriu válčiště.** Je to rozdíl proti minulým strategickým operacím, kdy jednotlivé strategické útočné operace následovaly jedna za druhou; proto i nepřítel musel být ničen rovněž postupně a po částech, vzhledem k tomu, že nebyly tehdy prostředky s tak velkým dosahem. Schopnosti dopravy jaderných prostředků na kterékoliv místo na světě dávají dnes obrovskou přednost možnostem vedení strategických operací s cílem současného ničení v celé strategické hloubce nepřítele. Základní úkoly v této operaci plní údery strategických jaderných prostředků. Velkou úlohu mají ovšem i operace frontů a válečného loďstva, v rámci nichž se zúčastní operace velké množství raketových jaderných prostředků operačně taktického typu.

Je něco nového v pojetí první strategické operace?

Zaměstnání ukázalo, že strategická operace na válčišti může mít **tři typická údobí: údobí bez jaderné činnosti, údobí rozhodující jaderné činnosti a konečné údobí.**

Obsahem **prvního údobí je zahájení a vedení války bez použití jaderných prostředků.** Zdůrazňují však hned v úvodu, že toto údobí nemusí vůbec být. Předpokládá se, že **bude trvat od několika hodin do několika dní.** Úkoly v tomto údobí budou plnit vojska stále pohotovosti, která představují první strategický sled. Bude vedena aktivní bojová činnost s cílem zničit protistojící uskupení nepřítele a snížit jeho možnosti k použití jaderných prostředků. Vojska by měla v tomto období maximálně využít výhodných možností, které vycházejí z podmínek situace a převahy nad nepřítelem v pozemních vojscích k tomu, aby rychle překonala jaderné překážky, obranné čáry a vytvořila výhodné podmínky k co nejefektivnějšímu použití vlastních jaderných prostředků. Právě v důsledku převahy pozemních vojsk na naší straně bude nepřítel s největší pravděpodobností v blízké době nucen použít jaderné prostředky, protože nebude mít jiné východisko. Strategické a operačně taktické jaderné prostředky musí být v důsledku toho v neustálé trvalé pohotovosti k okamžité činnosti. V průběhu takto vedené bojové činnosti klasickými prostředky bude samozřejmě probíhat mobilizace a sestava vojsk bude narůstat na daném válčišti přísunem záloh z hloubky nejen vlastního státu, ale i celé koalice.

Údobí činnosti jaderných prostředků je rozhodující údobí strategické operace a nevylučuje se, že i celé války. Může začít ihned za údobím, v němž nejsou použity jaderné prostředky, ale může jím být přímo zahájena válka. Osahem tohoto údobí bude maximálně intenzivní použití jaderných prostředků oběma stranami, zvláště úderů strategických jaderných sil při současném vedení vysoce aktivní bojové činnosti všech ostatních druhů ozbrojených sil a druhů vojsk prvního strategického sledu. V důsledku maximálního použití jaderných prostředků lze předpokládat, že **toto údobí bude poměrně krátké a že v něm bude maximálně využito všech zásob jaderných prostředků, které byly v míru vytvořeny.** V tomto údobí bude dosaženo základních strategických cílů operace. Obě strany budou mít pravděpodobně velké ztráty, všechen průmysl i výroba budou dezorganizovány na velmi dlouhou dobu a nelze

v důsledku toho předpokládat, že by se mohla v tomto údobí obnovit výroba základní vojenské techniky.

Neskončí-li první strategická operace v tomto údobí, je třeba předpokládat **třetí, konečné údobí, ve kterém s největší pravděpodobností by bylo úsilí položeno opět na použití klasických prostředků.** Jaderné prostředky by byly použity jen tam, kde zůstaly dosud jejich zásoby. Údobí použití jaderných prostředků bude velmi krátké. Dojde-li však k vedení bojové činnosti v tomto třetím údobí, pak je třeba předpokládat, že bude dosti dlouhé.

Obdobně lze hodnotit i průběh celé války. Příští jaderná světová válka by byla tedy rozvržena na tato tři údobí.

Kterým otázkám věnovalo cvičení zvláštní pozornost?

V zaměstnání došlo k širokému použití výsadek všeho druhu s velmi aktivními cíli — od taktických až po velké operační, kterých bylo využíváno v celé hloubce západoevropského válčiště. Použití výsadek vyžadovalo širokou součinnost nejen uvnitř operačních skupin polních velení, ale i širokou součinnost s různými druhy ozbrojených sil a druhy vojsk, zvláště s dálkovým letectvem a frontovým letectvem, které činnost dálkového letectva všemi svými prostředky zabezpečovalo. K zabezpečení činnosti dálkového letectva, které nese operační výsadek, je třeba tří až čtyřnásobné převahy ostatního letectva. Zejména stíhací letectvo doprovází dálkové dopravní letectvo po celou dobu letu a zabezpečuje je před útoky nepřátelského letectva.

V průběhu cvičení došlo k **obklíčení i značných uskupení nepřítele** již v prvních hodinách a dnech zahájené první strategické operace. Potvrdilo se, že základním prostředkem ničení takových uskupení jsou jednoznačně jaderné prostředky. Pozemní vojska prakticky zakončují likvidaci a ničení.

Velké úsilí v průběhu zaměstnání bylo věnováno **široké součinnosti.** Se sousedy, s raketovými vojsky, s letectvem, s dálkovým dopravním letectvem atd., bylo třeba velmi přesně a podrobně projednat a navázat součinnost při plnění daných úkolů. Byly získány další dobré praktické návyky, které prospějí i v perspektivě dalšího rozvíjení té oblasti, kterou známe pod pojmem „dobře organizovaná součinnost“.

Rovněž otázkám velení byla věnována velká pozornost ze strany řídicího aparátu i ze strany cvičících. Ukázalo se znovu, že v jaderné válce, byť i zahájené klasickými prostředky na určitou dobu, je třeba té největší a nejtvrdší centralizace ve velení, kdy v jedné rukou jsou soustředěny všechny prostředky a kdy tedy je třeba tvrdé centralizace k jejich správnému využití. Na druhé straně však důsledky jaderné války vyvolávají potřebu maximální iniciativy na nižších stupních — myšleno i stupeň frontový a armádní a níže — které musí v rámci svých možností vyvinout veškeré úsilí, aby s velkou iniciativou a samostatností plnily dané úkoly.

Můžete čtenářům říci něco ke způsobu řízení této operačně strategické válečné hry?

Způsob řízení uvedeného zaměstnání vycházel z jeho formy — operačně strategické válečné hry. Dále z toho, že jeho cílem bylo dále rozpracovat řadu teoretických otázek a k některým novým závěrům dokonce i dojít. V důsledku

toho byt i malé operační skupiny polních velení jednotlivých armád měly dostatek času k tomu, aby všechna rozhodnutí, která vycházela z daných úkolů, byla velmi detailně teoreticky posouzena, všestranně zdůvodněna a podložena všemi možnými propočty. Cíle bylo dosaženo: některé teoretické momenty vedení strategických operací byly potvrzeny a některé se dále nově rozvinuly.

Je samozřejmé, že takového způsobu řízení, kdy cvičícím je dán záměrně dostatek času na přípravu, nelze použít vždy a všude. Je typický pro válečné hry a kromě toho v zaměstnání, jehož cílem je dosáhnout nových výsledků v oblasti vojenské teorie. Je možné jistě i na našich stupních velení podobného způsobu řízení zaměstnání použít. Proto je nutné tento způsob řízení cvičení rozpracovat a praktikovat. Samozřejmě, že při jiných příležitostech, kdy jde o prověření akceschopnosti štábů, budeme i nadále požadovat od cvičících velitelů a štábů, aby se rozhodovali a připravovali podklady ve zkrácených, krajně napjatých časových normách, které odpovídají současnému vedení operací.

Jakým způsobem se připravovala operační skupina našeho polního velení na zaměstnání?

Nebylo to první zaměstnání, kterého se operační skupina zúčastnila, a proto již řadu zkušeností z oblasti přípravy máme. Potvrdilo se, že je třeba velmi pečlivě a dlouhodobě připravovat. Začali jsme prakticky tři čtvrti roku před zahájením zaměstnání s důkladnou přípravou jednotlivců, zaměřenou k předpokládané problematice cvičení. Postupně jsme metodicky přecházeli k další složitější teoretické přípravě i k zaměstnáním ve skupinách jednotlivých složek štábů a druhů vojsk. Příprava vyvrcholila týdenním výjezdem operační skupiny mimo stálé posádky, kde na 3—4 letučkových situacích se dokonale procvičila metodika práce celé operační skupiny při přípravě rozhodnutí velitele a jeho zdůvodnění.

Každé zaměstnání podle svého druhu vyžaduje tedy specifickou metodiku práce. Např. ve válečné hře je v zásadě stejná metodika práce celého štábu z hlediska postupu, ovšem má své specifické odlišnosti, které je třeba velmi detailně vyjádřit v práci jednotlivých složek štábu, zejména v úkolech, na něž je položeno úsilí.

Jiná metodika práce by byla jistě v přípravě velitelsko-štabního cvičení, jiná metodika při jiném způsobu cvičení. Na oblast zpracování metodiky práce štábu je tedy nutné stále klást velký důraz, protože se ukázalo, že v dobré a vžitě metodice je základ veškerého úspěchu.

Jaké nové teoretické i praktické otázky vyplývají ze zaměstnání pro příští výcvikový rok?

Především je nutno nadále velmi usilovně studovat problematiku teorie i praxe počátečního období války, jako základního období, které má v rámci příští světové války největší význam. To jako celek. A v detailech bude třeba věnovat pozornost teoretickému i praktickému zvládnutí zahájení a vedení první operace bez jaderných prostředků, s přechodem na použití jaderných

prostředků v průběhu této operace. V této oblasti není dosud všechno teoreticky vyřešeno a tím méně prakticky zvládnuto — nejen v našich štábech, ale zejména u vojsk. Tato oblast možné činnosti vojsk a štábů bude proto vyžadovat značné úsilí od samého začátku výcvikového roku.

Dále bude třeba **rozvíjet otázky teorie a praxe použití taktických, operačně taktických a operačních výsadek** na celou hloubku vedení operace se všemi prvky zabezpečení bojové činnosti, a to od zahájení války.

Důležitou oblastí naší další činnosti je **průzkum**. V období války bez jaderných prostředků je hlavním úkolem průzkumu najít všechny jaderné prostředky taktického a operačně taktického stupně a dát podklady k jejich zničení.

Novou oblastí teorie i praxe je **použití jaderných min nepřítelem**. Máme v této oblasti už některé teoretické poznatky, které budou na sklonku roku nebo v nejbližší době vydány našim štábům. Je to ovšem materiál nový, zdaleka ne ještě v detailech rozpracován a tím méně vojsky zvládnut. **Způsob vyhledávání, včasné ničení a překonávání vytvořených pásem zamoření bude hlavní náplní praktické činnosti štábů i vojsk v příštím výcvikovém období.**

Vážnou oblastí činnosti vojsk je jejich **manévr na válčišti**. Potvrdilo se, že je třeba jednoznačně sejít s komunikací a maximálně využívat terénu, zejména v důsledku širokého používání jaderných min nepřítelem.

V důsledku nového pohledu nepřítele na bojovou činnost v rámci našeho válčiště bude třeba zaměřit pozornost vojsk na **překonávání obrany nepřítele, ve většině případů spěšně zaujímané**. To uvádím proto, že v posledních letech jsme soustavně předpokládali a počítali převážně se střetnými sraženími a střetnými boji v rámci zahájené války a první operace. Zaměstnání ukázalo, že nepřítel se může pravděpodobně částmi sil prvního sledu postupně bránit s cílem nedopustit proniknutí do hloubky území a vytvořit podmínky k shromáždění sil a prostředků, kterými by byl s to přejít do útočné operace.

V přípravě štábů je třeba dále věnovat úsilí **zdokonalování součinnosti na všech stupních a v oblasti velení dosáhnout té tvrdé centralizace velení**, o které jsem hovořil v rámci první strategické operace. Ta musí být na všech stupních, při současném uplatňování a tedy i školení podřízených velitelů a štábů k široké samostatnosti a široké iniciativě při plnění daných úkolů.